

Hva er det med Hedda?

Fokus på relasjonskompetanse

Psyk opp Monika

Kristiansand 17/3-2017

Lenden skole og ressurscenter Ramsvik utadrettet

Laget av Frode Jøsang tlf 92292701 mail

frode.josang@stavangerskolen.no

Klasseledelse som støttefunksjon

Emosjonell støtte

Strukturell støtte

Akademisk støtte

Autonomi støtte

Lærer
Pedersen

- Flink til relasjonsbygging
- Bygging av positive læringsmiljøer
- Skape emosjonell kapital
- Kommunikativ ledelse

Lærer
Hansen

- Dyktig i atferdsledelse.
- Høyt læringstrykk og produktivitet
- Strategisk ledelse

Lærer
Svendsen

- Flink til å motivere elever, særlig de lav/umotiverte
- Tett faglig oppfølging og støtte.
- Feedback og tilbakemeldinger
- Tilrettelegging og tilpasning

Lærer
Trondsen

- Utviklingsstøttende ledelse.
- Elevmedvirkning.
- Læringsstrategier.
- Selvregulering.
- Selvstendighet.
- Ansvarlighet

Autoritativ ledelse

Strukturering

Indirekte :

Gjennom arbeid med struktur, forutsigbarhet, regler, konsekvenser, sanksjoner, rutiner, dagrytmer, atferdsavtaler, forventninger m.m

Direkte gjennom :

Tydlig atferdsledelse, grensesetting, korrigerende, konfrontasjoner.

Relatering

Direkte : Bygging av sosial kapital/relasjonsbygging overfor elev.

Indirekte : Gjennom faglig hjelp og støtte til eleven. Gjennom arbeid med å bygge en positiv elevkultur.

Læringsmiljøkartlegging

9 klasse

..... Skole 2015/16

Faktor Læringsmiljø	Spørreskjema	Fargekode	Identifisering
Identitet	2,67		-stolt av klassen(2,50) -lærerne gir pos. feedback(3,0) -kjekk og pos. klasset(2,50)
Inkorporasjon (enighet)	2,65		-diskusjoner og felles problemløsn.(2,56) -diskusjoner om forbedringer(2,50) -enighet (2,88)
Felles forankring	2,83		-gjøre kjekke og pos. ting sammen(3,06) -lærerbidrag (3,06) -samhold/fellesskap(2,38)
Ferdigheter	2,65		-arbeider konsentrert(1,94) -uro(3,06) -faglig kons.(2,94)
Klarhet	2,21		-lærerne forholder seg til samme regler(2,88) -tydelige regler som blir fulgt opp(2,13)
Støtte	2,15		-betro seg til lærer (2,88) -støtter og hjelper hverandre(2,07)
Åpenhet	2,04		-lærerne stimulerer oss til å si hva vi mener(2,56) -redde for å dumme seg ut(2,19)
Trygghet	1,96		-lærer støtte/inn gripen (2,31)
Tillegg faktorer	Questback	Fargekode	Identifisering
Foreldrestøtte	1,75		-leksehjelp(1,88)
Friminutt	1,58		-observerer konflikter(2,25)
Mobbing	1,75		-oppdage mobbing (2,75)
Akademisk støtte	2,44		-lærer mye viktig(2,44) -mestre fag(2,06) -faglige utfordringer(2,19) -faglig støtte(2,50) -variasjon(3,0) -tilbakemelding(2,47)
Motivasjon	2,14		-konsentrasjon(2,25) -forberede til prøver(2,13) -lærer mye viktig(2,50) -motivert (2,69) -venner som er motivert(2,38)

1 - 1.8	1.9 - 2.2
Fungerer bra	Bør settes inn tiltak
2.3 - 2.7	2.8
Må settes inn tiltak	Kritisk faktor

Skjema 3. Sosial integrasjon (Antall gjensidige valg delt på antall elever i klassen)

Spm.1	Spm.2	Spm.3
1.04	1.81	1.31

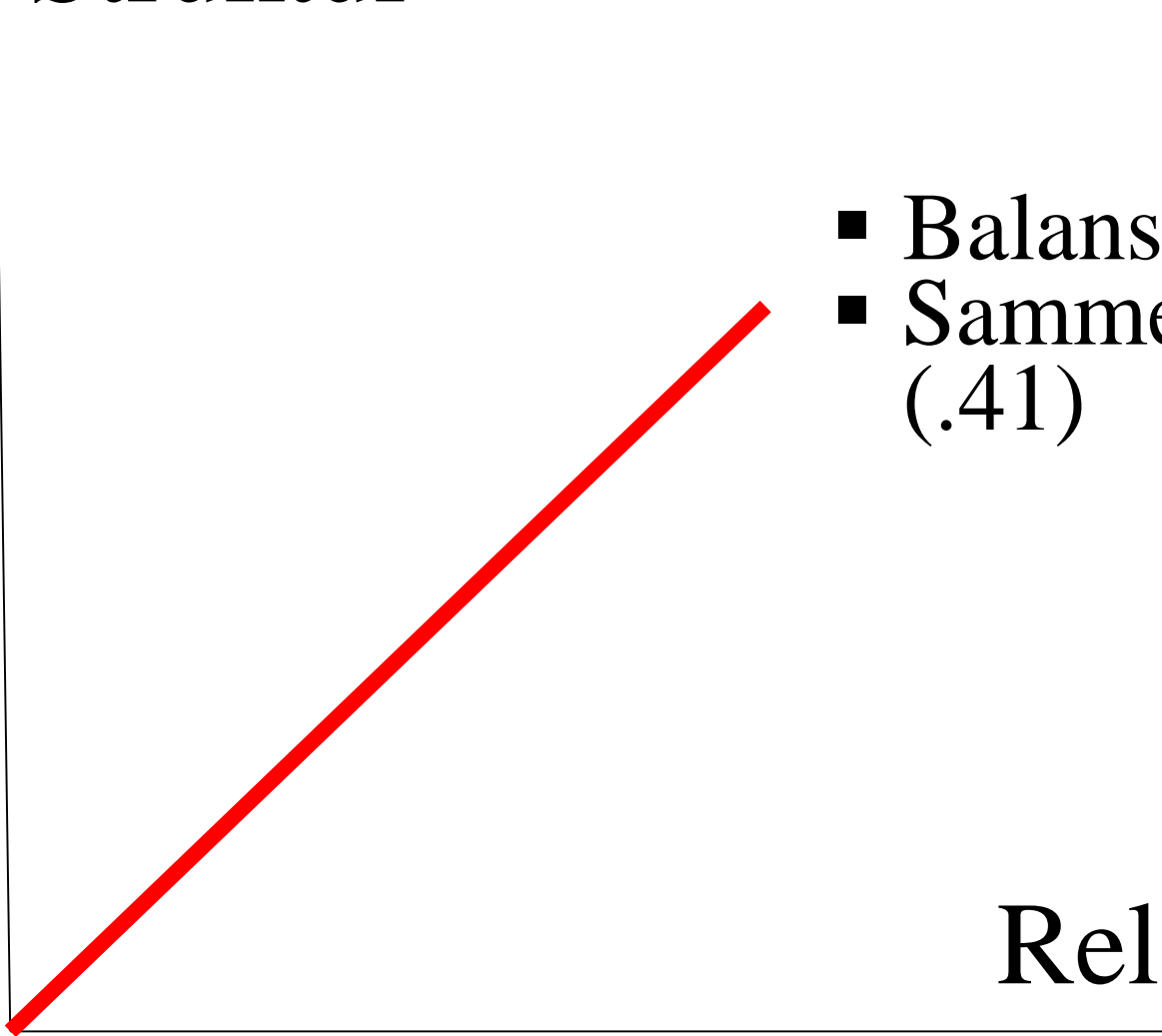
Skjema 4. Antall valg.

Spm	0 valg	1 valg	2 valg	3 valg	4 valg	5 valg	6 valg	7 valg eller mer
Spm.1	(6 Morgan) (13 Emilie) (22 Sara)	(3 Julie) (8 Svend Johan) (9 Ingrid) (11 Siri) (20 Ida)	(1 Victoria) (7 Silan) (14 Anja) (21 Tomas) (25 Lars) (26 Anne-Lise)	(19 Jasmine)	(4 Eirik) (10 Martin) (12 Abdul) (15 Jonas) (17 Ingvild) (24 Anne Stine)	(18 Emma) (23 Selene)		(2 Adriane) (5 Nikolai) (16 Kristian)
Spm.2	(11 Siri) (21 Tomas)	(3 Julie) (10 Martin) (13 Emilie) (14 Anja)	(1 Victoria) (9 Ingrid) (12 Abdul) (16 Kristian) (18 Emma) (20 Ida) (22 Sara) (23 Selene) (25 Lars) (26 Anne-Lise)	(6 Morgan) (7 Silan) (8 Svend Johan)	(24 Anne Stine)	(2 Adriane) (15 Jonas)	(5 Nikolai) (17 Ingvild)	(4 Eirik) (19 Jasmine)
Spm.3	(11 Siri) (21 Tomas)	(7 Silan) (22 Sara)	(2 Adriane) (3 Julie) (8 Svend Johan) (9 Ingrid) (13 Emilie) (18 Emma) (20 Ida) (23 Selene) (25 Lars) (26 Anne-Lise)	(1 Victoria) (4 Eirik) (6 Morgan) (14 Anja) (16 Kristian)	(5 Nikolai) (10 Martin) (12 Abdul) (15 Jonas) (24 Anne Stine)			(17 Ingvild) (19 Jasmine)

Skjema 5. Gjensidige valg.

Spm	0 valg	1 valg	2 valg	3 valg
Spm.1	(3 Julie) (4 Eirik) (6 Morgan) (8 Svend Johan) (11 Siri) (13 Emilie) (14 Anja) (19 Jasmine) (22 Sara) (25 Lars)	(1 Victoria) (2 Adriane) (7 Silan) (9 Ingrid) (10 Martin) (17 Ingvild) (18 Emma) (20 Ida) (21 Tomas)	(5 Nikolai) (24 Anne Stine) (26 Anne-Lise)	(12 Abdul) (15 Jonas) (16 Kristian) (23 Selene)
Spm.2	(3 Julie) (11 Siri) (21 Tomas)	(1 Victoria) (10 Martin) (13 Emilie) (14 Anja) (22 Sara)	(2 Adriane) (6 Morgan) (7 Silan) (9 Ingrid) (12 Abdul) (16 Kristian) (17 Ingvild) (18 Emma) (20 Ida) (23 Selene) (25 Lars) (26 Anne-Lise)	(4 Eirik) (5 Nikolai) (8 Svend Johan) (15 Jonas) (19 Jasmine) (24 Anne Stine)
Spm.3	(3 Julie) (11 Siri) (15 Jonas) (21 Tomas) (22 Sara)	(2 Adriane) (4 Eirik) (7 Silan) (8 Svend Johan) (10 Martin) (12 Abdul) (13 Emilie) (16 Kristian) (23 Selene) (25 Lars)	(5 Nikolai) (6 Morgan) (9 Ingrid) (14 Anja) (17 Ingvild) (18 Emma) (20 Ida) (24 Anne Stine) (26 Anne-Lise)	(1 Victoria) (19 Jasmine)

Struktur

- Balanse
- Sammenheng (.41)

Relasjon

Autoritetsperspektivet innen klasseledelse.

Ref. Baumrind, D 1991

Ca 15% av oppdragere har en autoritær stil

Kontroll

Autoritær

30%

Autoritativ

Fravær av varme og omtanke

Varme

Forsømmende/
Neglisjerende

Ettergivende

30%

20%

Fravær av kontroll

% andel er hentet fra psykolog Peder Kjøs

Ref. Mausethagen og Kostøl, 2009

Fag/elevsentrering i klasseledelse

Faglig autoritet : Å både ha sterk faglig fokus og fokus på elevene. Vektlegging av støtte, faglig engasjement, motivasjon og arbeidsinnsats.

Faglig autoritær :
Opptatt av sitt eget fag, går gjennom fagstoff uten hensyn til elevene og ofte fremheve og vise egen dyktighet. Prøver å dukke og ydmyke elever faglig ” ikke tro du er noe eller kan noe”

Fagorientering

Faglig autoritær

Faglig autoritet

Elevorientering

Maktesløs

Symmetrisk forhold

Maktesløs :
En lærer som har gitt opp og der undervisningen og forholdet til elevene er preget av likegyldighet og av å kjøre pliktløp.

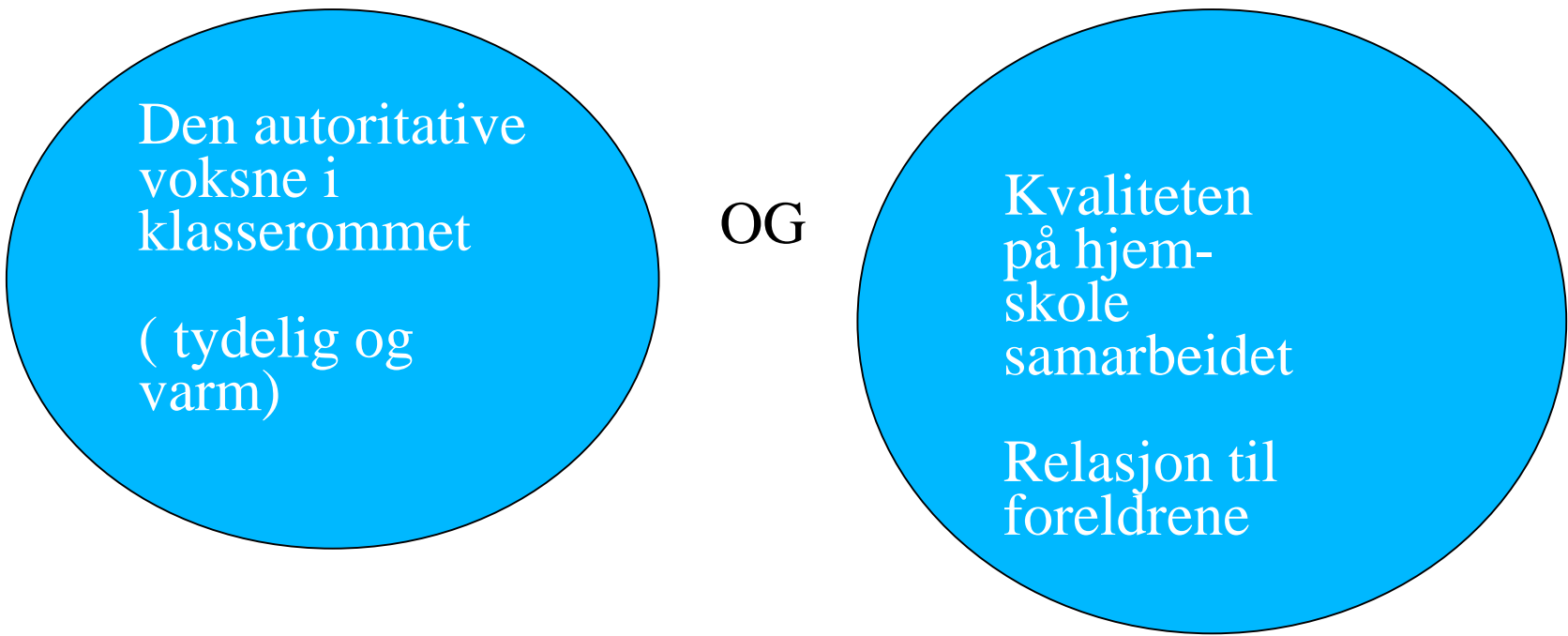
Symmetrisk : Viktigere å ha godt forhold til elevene enn faglig fokus og trøkk.

Series/Report: Høgskolen i Hedmark – Rapport 18 - 2009

- Funnene viser at lærerne som forstår sin lærerrolle både som kunnskapsformidlere, og som støttende og orientert mot å vise omsorg, har bedre relasjoner til elevene. Sammenhengen mellom de relasjonelle forholdene mellom lærer og elev og lærerens undervisningspraksis synes derfor å være viktig å fremheve, og opp mot 30 % av forklaringskraften på de gode relasjonene mellom lærer og elev kan knyttes til lærerens undervisningspraksis. Videre er korrelasjonen mellom relasjonen og undervisning, forstått som variasjon, struktur og åpenhet, relativt høy.

Lærerprofil

Klar sammenheng mellom

Den autoritative
voksne i
klasserommet

(tydelig og
varm)

OG

Kvaliteten
på hjem-
skole
samarbeidet

Relasjon til
foreldrene

Ref. Westergård,
Læringsmiljøsenderet

Effektundersøkelser

Marzano,
2003

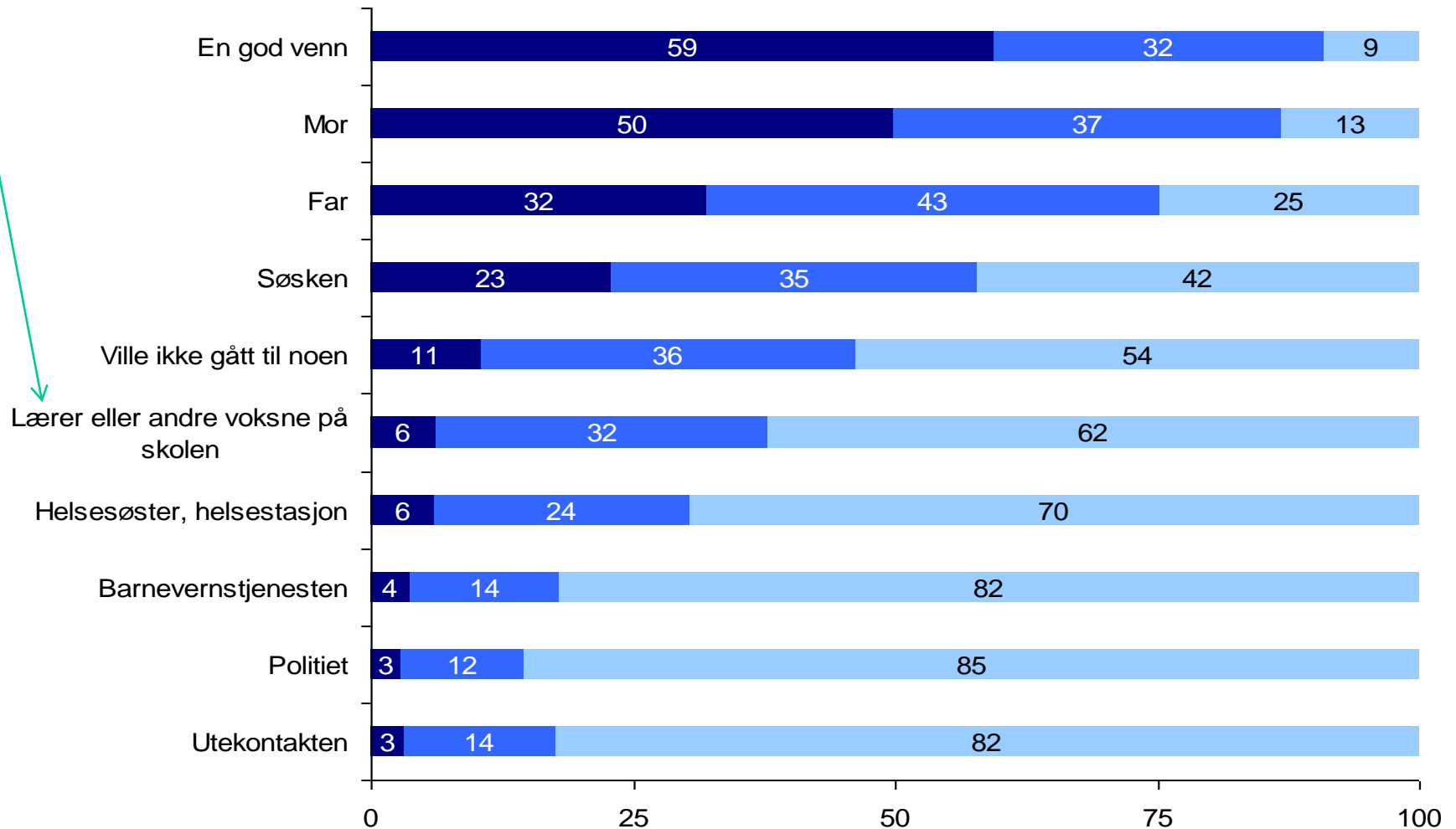
Variabel	Antall studier	Effektstørrelse
Systematisk arbeid med regler og rutiner	10	-.76
Arbeid med atferdskorrigerende tiltak	68	-.91
Relasjonsjobbing lærer-elev	4	-.87
Mental innstilling-tro på egen mestring, strategier og kapasitet.	5	-.1.29

Betydningen av gode lærer- elevrelasjoner

Nære relasjoner:

Tenk deg at du har et personlig problem og føler deg utafør og trist. Hvem ville du snakke med, søke hjelp hos?

■ Ja, sikkert ■ Ja, noen ganger ■ Nei, aldri

Over 50% av elevene på ungdomstrinnet ville ikke ha fortalt om dette til læreren dersom de fikk psykiske problemer.

Ref. Psykolog Berit Waal : "Lærere bør by på mer av seg selv" i Norsk Skoleblad 1/08 side 32-33

Berit Waal sier at :

Lærere trenger relasjonell kompetanse både i samspill med elever og kolleger.

Lærerne må by på mer av seg selv og vise hvilke verdier de har og hva de står for og være et forbilde for elevene. For å kunne gjøre dette er de avhengig av et godt og støttende voksenmiljø preget av samhold.

Skolen skal hjelpe elevene i å finne fotfeste i en raskt skiftende verden .

Lærerne bør snakke med barn om livets dramatiske sider, om savn, sorg, skyld og smerte men også om livets gleder.

Stor sammenheng mellom opplevd læringsmiljø og elevenes psykiske helse

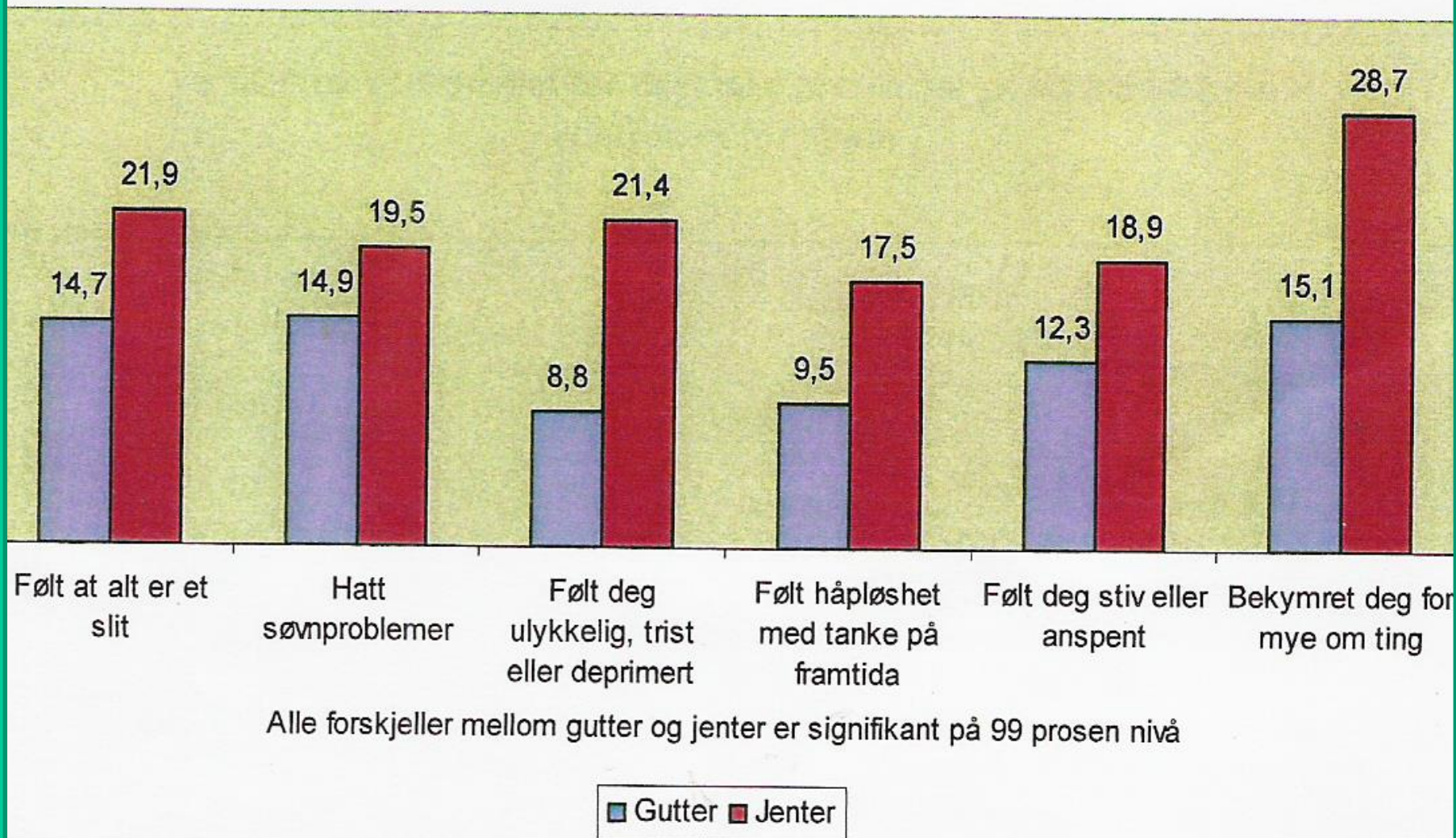
Ref. Universitetet i Oslo, Folkehelseinstituttet og Oslo kommune. 6200 tiendeklassinger i Oslo svarte i 2000 og 2001 på spørsmål om sitt læringsmiljø Aftenposten 5/3-06 v/Ole Rikard Haavet

På skoler hvor miljøet er godt, er det ingen av guttene og bare 3,3 prosent av jentene som er deprimerte. På de dårligste skolene er så mange som 39 prosent av jentene og 19 prosent av guttene deprimerte.

- Vi har alle grader av skoler, med noen veldig dårlige, sier Haavet. Hvis elevene utsettes for mobbing og vold, er det lite annet som betyr noe.

Ved enkelte skoler rapporterer så mange som 40 prosent av guttene om vold, andre steder er andelen nede i ni prosent. For jentene er tallene 24 prosent på de dårligste skolene, og to prosent på de beste skolene.

Ulike psykiske plager og problemer unge kan ha. Andel som svarer "ganske mye plaget" og "veldig mye plaget" kontrollert for kjønn

Ref. "Ungdomsskoleelever, mestring og resultater" : NOVA2010-Tormod Øia

Ungdomsskolen viser ut til være den vanskeligste arenaen både for de som har psykiske problemer og også der de psykiske problemene utløses.

Manglende sosial støtte
(usynliggjøring)

4,9 sårbare livssituasjoner i snitt

Manglende mestring
(sosialt/skolefaglig)

Ensomhet

Vanligste kobling

Krenkelser (mobbing)

91,3 % de som seinere i livet sliter med psykiske lidelser hadde debutert i løpet av ungdomsskole. 10,7% av dem hadde hatt en lærer som de kunne snakke fortrolig med om sine vansker. Resten hadde ingen nære relasjoner til lærere eller ville ikke snakke med lærer.

Emosjonell støtte fra lærer

Anne Grete Danielsen "Perceived psychosocial support, students' self-reported academic initiative and perceived life satisfaction" Universitetet i Bergen

Som en buffer mot psykiske vansker i skolen.

Svært viktig for sårbare elever.
For jenter spesielt.
For jenter med **depresjon 14-15 år**

- Læringsutbytte
- Trivsel
- Holdninger/verdier
- Vennskapsutvikling
- Grad av problematferd

← **Lærer-elevrelasjoner**

Doktorgradsavhandling i klinisk medisin, NTNU, april 2008: *Short and long-term outcome of emotional and behavioural problems in young adolescents with and without reading difficulties*, Anne Marie Undheim.

Manglende emosjonell støtte fra lærer kan være en **årsak til** psykiske vansker i skolen.

Bryr læreren seg om meg ?

Sårbare elever :

29,3 % er helt enig i at læreren ikke bryr seg.

25% er litt enig i at læreren min ikke bryr seg

Vanlige elever

8,1 % helt enig i at lærer ikke bryr seg

21,7% litt enig at lærer ikke bryr seg

Elevundersøkelsen 2013 i et voksen-barn respektperspektiv og omsorgsperspektiv

Behandler lærerne deg med respekt?

Alle	De fleste	Noen få	Bare 1	Ingen	Snitt	Std avvik
41,11%	42,38%	12,81%	1,94%	1,77%	4,19	0.86
		50721	7671	7003		

Reagerer de voksne hvis noen elever ikke behandler deg med respekt (gjør eller sier noe du opplever ubehagelig)

Alle	De fleste	Noen få	Bare 1	Ingen	Snitt	Std avvik
40,04%	41,95%	14,22%	1,51%	2,28%	8874	0.88
		55252	5872			

Har du hatt kontakt med voksne på skolen for å få hjelp til personlige og sosiale problemer.

Ja	Nei	Ikke hatt behov	Snitt	Std avvik
19,74%	20,14%	60,12%	2,40	0.80

Har du hatt kontakt med noen voksne på skolen for å få hjelp til vanskelige ting i livet ditt, både på og utenfor skolen?

Ja	Nei	Ikke hatt behov	Snitt	Std avvik
36,78%	17,53%	45,69%	2,09	0.90

Var det at du tok kontakt med voksne til hjelp for deg?

I svært stor grad	I stor grad	I noen grad	I liten grad	Ikke i det hele tatt	Std Avvik
27,43	33,31%	25,28%	8,31%	5,67%	1.13

Er du gjort narr av og hvem gjorde det? Noen voksne på skolen 5,90% (2448 elever)

Er du blitt holdt utenfor ? Voksne 4,41% (1451 elever)

Har noen spredt løgner om deg? Voksne 4,26% (1311 elever)

Har noen truet deg? Voksne 10,75 (1406 elever)

Har noen dyttet,sparket, holdt deg fast slik at du ble redd? Voksne 9,41 % (1186 elever)

Har noen hatt negative kommentarer som har såret deg om ditt utseende. Voksne 3,86% (1172 elever)

Er du blitt mobbet	Ikke	Sjelden	2-3 pr mnd	1 pr uke	Flere ganger pr uke	Snitt	Std avvik
En/flere lærere	93,88%	4,08%	0,76% 2828	0,37% 1365	0,91% 3359	4.90	0.49
En/flere andre voksne	96,50%	2,06%	0,45% 1678	0,21% 768	0,77% 2858	4.93	0.42

Lærere og relasjoner

Sårbare elever
(internalisering)

Lærere har dårligst relasjon til de **sårbare** elevene. Særlig de med **internaliserte vansker** og **sosial isolasjon**. De irriterer seg mer over disse elevene.

Kombinasjoner svært vanlig (komorbiditet)
(Svært stor sammenheng mellom aggresjon og depresjon)

Sårbare
Utagerende elever
(eksternalisering)

Lærere har bedre relasjoner og mer sans for elever med **eksternaliserte vansker**. (aggresjon-opposisjon)

Hva sier forskning om kvalitet og lærer-elevrelasjoner?

Hentet fra DRUGL 2011 : Relasjonen lære-elev, Cappelen Damm. akademisk

- Lærere i barneskolen har generelt bedre relasjoner til sine elever enn høyere trinn.
- Jenter har generelt bedre relasjoner til lærer enn gutter. (både mannlig og kvinnelig lærer)
- Kvinnelige lærere har generelt bedre relasjoner både til gutter og jenter.
- Når elever først har fått en negativ relasjon til sin lærer tidlig i prosessen, så skjer det ofte en rask forverring.
- Det er en klar sammenheng mellom elevs temperament og relasjonskvalitet til lærer.

- ❑ Klar sammenheng mellom elevens sosiale kompetanse og lære-elev relasjon, men enda større sammenheng mellom elevens psykiske helse og opplevd kvalitet i relasjon til sin lærer.
- ❑ Klar sammenheng mellom elevers temperament og relasjoner til sin lærer.
- ❑ Klar sammenheng mellom elevers problembelastning (IOP-språkvansker-funksjonshemminger-atferdsvansker etc) og opplevd kvalitet i relasjon til lærer.
- ❑ Klar sammenheng mellom elever som er eksponert for risikofaktorer og relasjon til lærer. (dårlig økonomi-foreldre med vansker-omsorgssvikt m.m)

De elevene som har dårlig/negativ/konfliktfull relasjon til lærere (**utgjør ca 5% av elevene**)

Ref. Thomas Nordal 2011

- Har mer utagerende atferd.
- Høyere grad av sosial isolasjon.
- Er mer involvert i bråk/uro
- Trives dårligere på skolen.
- Har dårligere relasjoner til medelever.
- Synes de får dårligere undervisning og mindre variasjon.
- Opplever mindre ros og oppmuntring fra lærerne.
- Har dårligere karakterer.
- Er mindre motivert.
- Opplever mindre struktur i undervisningen.

Kvalitet i relasjon som predikator

- Antall og alvorlighetsgraden av konflikter mellom barn og voksne er en sterkere predikator for seinere vansker i skolesystemet, enn elevens diagnose og nivå av atferdsvansker.
- Negative relasjoner og konflikter mellom lærer og elev er den viktigste predikatoren for hvordan det går med en elev seinere i livet.
- Slike mønstre etableres tidlig og ser ut til være stabile fra barnehage via grunnskole til videregående dersom ikke en lærer er i stand til å bryte dette mønsteret.

Ladd & Burgess (2001)
Hamre & Pianta (2001)

Lærer-elev relasjon som predikator for seinere suksess/nederlag

- Hamre og Pianta (2001) fant gjennom sin forskning Det mønsteret elever etablerer for motivasjon og faglig engasjement ved skolestart, holder seg rimelig stabilt gjennom skoletiden. Også forholdet og relasjonen til læreren ser ut til å være preget av samme stabilitet gjennom hele skoleløpet.
- ❖ For problemdefinerte elever ved skolestart som 3 år seinere hadde utviklet seg positivt og ikke lenger var problemdefinerte, så var forholdet til læreren og den viktigste predikator for fremgangen.
- ❖ For elever som hadde et konfliktfullt forhold til medelever ved skolestart, men ikke 3 år seinere, så var det relasjonelle forholdet mellom lærer og elev den viktigste indikatoren. Ref (I : Drugli 2012)

Perspektiver for å takle utfordrende atferd.

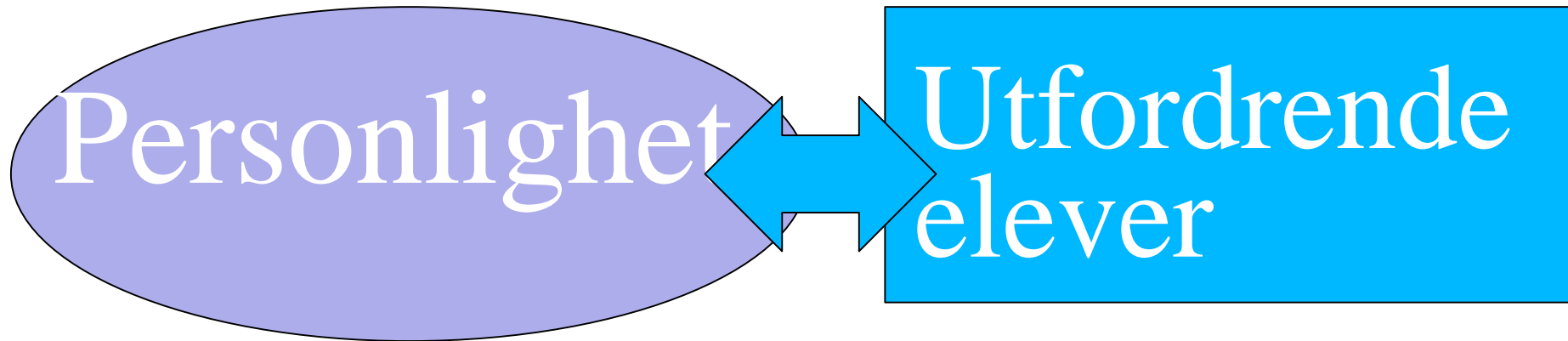
1. Kompetanse

2. Erfaring

3. Personlighet

4. Kjønn

Grad av konstans i personligheten

Grad av personlig trygghet (ref. A. Giddens ontologisk trygghet)

Skal du etablere relasjoner til de elevene som trenger det mest så må du :

- ✓ Være klar over dine sårbarheter.
- ✓ Kunne tåle å stå i konflikt.
- ✓ Kunne tåle å ikke få til.
- ✓ Kunne tåle tilbakegang og skuffelser.
- ✓ Kunne tåle å bli mislikt.
- ✓ Kunne tåle å ikke forstå.
- ✓ Kunne tåle å bli nedvurdert.
- ✓ Kunne stå i avvisning.
- ✓ Kunne tåle, men ikke akseptere krenkelseser.
- ✓ Kunne romme elevens smerte.
- ✓ Kunne be om unnskyldning til eleven.
- ✓ Være romslig.
- ✓ Aldri gi opp. Prøve på ny. Nye innfallsvinkler.
- ✓ Alltid holde avtaler (selv om eleven ikke holder sine)
- ✓ Kunne tåle å bli skuffet og sviktet.
- ✓ Være til å stole på (selv om eleven ikke er det)
- ✓ Kunne stå i turbulens.
- ✓ Ha evnen til å roe ned situasjoner gjennom din egen personlige trygghet.
- ✓ Kunne tåle at de ikke hører på dine gode og velmenende råd.(gjør kanskje det motsatte)
- ✓ At eleven setter bremsene på når du endelig følte at relasjonen begynner å bli bra.

For mye forlangt av en lærer eller?

Skal du kunne håndtere problematferd analytisk og ikke emosjonelt, så må du ha ord og begreper.

Kamper
på
struktur

Manipulering
på relasjon

Krenkelser
på verdi

Problematferd handler om disse 3 områdene der læreren er sårbar.

Den doble trussel

En dårlig
relasjon

Lave eller
ingen
forventninger

Manifesterer elevens nederlag
og tilkortkomming

Stress og negative elevrelasjoner

Ref. Youn 2002

Klar sammenheng mellom opplevd lærerstress og antall elever læreren har en dårlig relasjon til.

Sammenheng mellom høyt stressnivå og tendens til å vise sinne/negativ affekt overfor elever i klassen.

Negative lærer-elevrelasjoner

	Ukentlig/oftere	Månedlig	Aldri/sjelden
Ydmykes-negativ humor	3%	5%	92%
Hånlige kommentarer	5%	4%	91%
Forteller at du ikke duger til noe	4%	2%	94%
Forfølger deg, gjør deg til syndebukk	5%	6%	89%
Truer deg	2%	2%	96%
Tar tak i deg fysisk	3%	4%	91%
Overser deg, viser deg lite oppmerksomhet	7%	13%	80%
Skjeller deg ut	11%	14%	75%

Juhl, O, 2009, "Relasjoner mellom lærer og elever, 2009"

Hvordan beskriver elevene selv at de opplever at det er noe «galt i relasjonen» til læreren?

☐ Måten lærer snakker til en elev på :

- Sur stemme
- Sint tone
- Sinte svar
- Smiler ikke
- Gir ikke ros.

Negativ kontakt

☐ Eleven får ikke hjelp :

- Blir oversett
- Får sist hjelp
- Lærer bryr seg ikke
- Blir oversett

Usynliggjøring

☐ Negativ væremåte overfor eleven.

- Lærer viser tydelig at han ikke liker/ikke trives med...
- Ekstra streng med.
- Kroppsspråk som viser at han ikke liker eleven.
- Stygge blikk

Negative holdninger

Kjennetegnet på den **autentiske lærer** er at han/hun setter varige spor og spiller en positiv og betydelig rolle i elevens personlige utvikling og identitetsdannelse.

Løvetannsbarn

Kjennetegnes ofte av **resiliens** (høy motstandsdyktighet) og at de er dyktige til å mestre risikofaktorene de er utsatt for.

Det er ofte barn som har hatt tilgang til en voksen som har vært viktig for dem. (f.eks en lærer)

Tidligere trodde man at disse løvetannsbarna klarte seg godt i alle sammenhenger og at de ikke tok skade av sin oppvekst eller ble påført psykiske lidelser.

Men langvarige studier har vist at selv om disse barna tilsynelatende mestrer livet sitt, så lider 85% av dem av ulike former for psykiske plager likevel før eller siden.

Når stressbelastningen blir for høy , så mangler likevel mange av disse barna/ungdommene/voksne den grunnleggende mestringskompetansen som skal til for å mestre livsutfordringene.

Ref. Luthar 1993 og Werner&Smith 1992.

Den autentiske læreren (læreren som signifikant person)

- 37% av elevene i ungdomsskolen opplever ikke relasjonen til læreren som positiv.23% i barneskolen.
Ref. Bru og Thuen , SAF

Videregående skole :

- Kun 11% av elevene svarer at læreren har betydd noe for dem. Men læreren er ikke på førsteplass hos disse elevene, de svarer kun at lærer har hatt betydning. (Bedre skole 1/07 Slik elevene ser det : Marit Ulvik)
- Kun 7% svarer at lærerne har hatt betydning som påvirkningsfaktor i forhold til hvem de er (identitetsdannelse)

Relasjonsnivåer mellom lærer og elev :

1. **PROFESJONELT** : Der innholdet i relasjonene er knyttet til fag og der lærer i første rekke bruker teori som refleksjonsgrunnlag og kolleger som refleksjonspartnere.
2. **PERSONLIG** : Der innholdet i relasjonene knytter sammen det faglige og personlig utvikling. Økt vektlegging av sosial kompetanseperspektivet.
3. **PRIVAT** : Der relasjonsinnholdet knyttes opp til personlige interesseområder, personlig engasjement og involvering, der en også åpner opp for emosjonelle sider ved læring og relasjoner
4. **INTIMT** : Der lærer- elevroller utviskes, relasjonen er grenseoverskridende. Dette er en vær varsom relasjon i pedagogisk sammenheng.

Lærers evne til sosial kapitalbygging :

3 primærområder :

1. Evne til å se elever i klasserommet som sliter faglig og sosialt. Bekrefte og se elevene i hverdagen. (SIGNALISERE OBSERVASJON)
Øyeblikkets kapital

2. Evne og vilje til å signalisere/ tilkjennegi at du har sett og at du er tilgjengelig. (SIGNALISERE STØTTE) **Spesifikk kapital**

3. Evne og vilje til å følge opp over tid. (SIGNALISERE OPPFØLGING OG KONTINUITET) **Sammensatt kapital**

Kartlegging av relasjoner

Liten kontakt.

Negativ relasjon-
negativt samspill

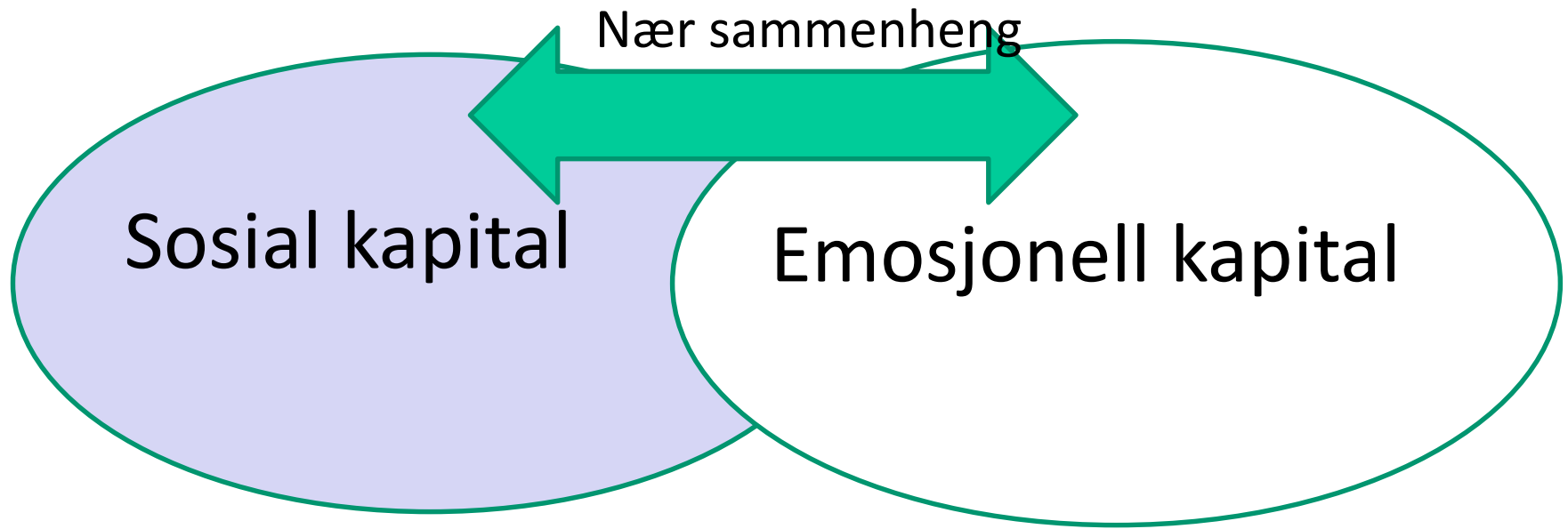

Ekstra omtanke og
ekstra god kontakt

Vanlig god og
nær kontakt

Sosial kapital

Relasjonsbygging

Sammenheng mellom gode relasjoner (til kolleger –elever – foreldre - ledelse) og Positive følelser, jobbengasjement, opplevelse av mening i jobben. (Seligmann, 2011)

Sosial kapital

Å ha tilgang til sosial kapital

Å kunne/ville ta i bruk tilgjengelig sosial kapital

- ❖ Å ha en voksen som bryr seg om deg og som er villig til å stille opp for deg.
- ❖ Å ha venner som gir meg positiv sosial støtte.

- ❖ Å være villig til/akseptere å motta hjelp.
- ❖ Å kunne be om hjelp når jeg trenger det.

Begrepet sosial kapital

Innen elevrelatert jobbing står sosial kapital som et viktig element. Med sosial kapital mener vi en gjensidig utveksling mellom elev og lærer basert på genuin interesse, bevisst relasjonsbygging, tillitsbygging, gjensidig respekt.

```
graph TD; A([Sosial kapital]) --> B[Et filter for tolkning og forståelse av atferd]; A --> C[Et grunnlag for å utvikle romslige relasjoner der vi "tåler" noe av hverandre]; A --> D[Et grunnlag for å verdsette og bekrefte våre elever.];
```

Sosial kapital

Et filter for tolkning og forståelse av atferd

Et grunnlag for å utvikle romslige relasjoner der vi "tåler" noe av hverandre

Et grunnlag for å verdsette og bekrefte våre elever.

Sosial kapital

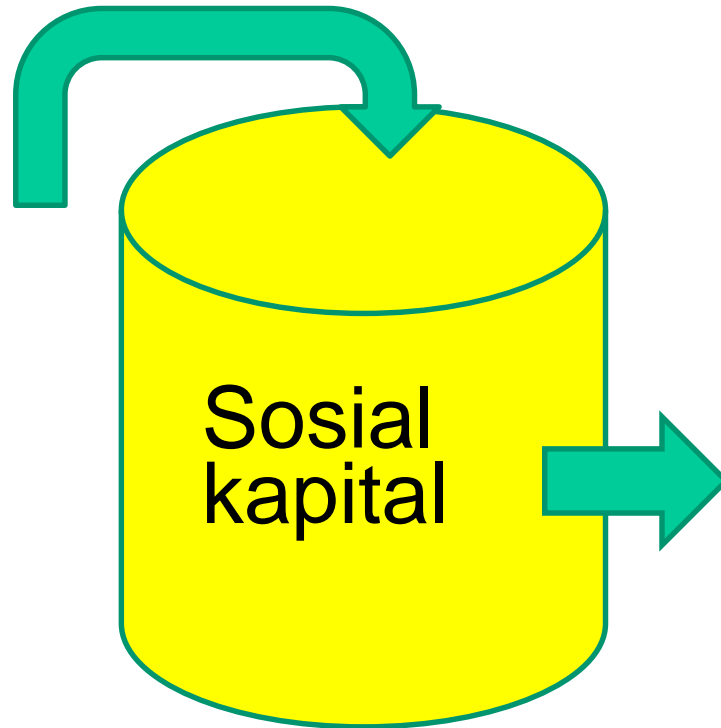
- Henger sammen med sosial status.
- Har sammenheng med psykisk helse.
- Vil være sterkest ved komplementaritet.(at vi begge/alle stiller opp for hverandre med de sterke sidene vi har)(hvis bare jeg stiller opp for deg så fører det fort til avhengighet)

Sosial kapital

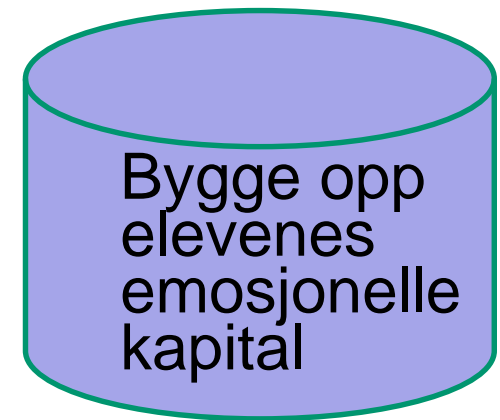
Sosial kapital handler om å systematisk fylle barn og unges **krukke for selvverd**

Selvverdsbekreftelser

- At du ser mer.
- At du liker meg.
- At du vil være med meg.
- At jeg har noe å tilføre deg.
- At jeg har kvaliteter.
- Som endrer mitt filter overfor verden og andre mennesker

Energi-
motstandskraft-
positivt
reservoar.

Sosial kapital :

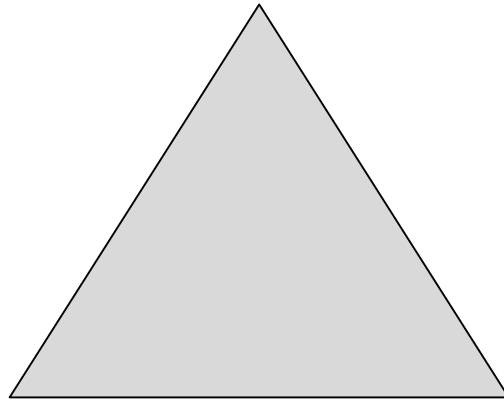
- Vise vennlighet gjennom smil, imøtekommenhet, stemmebruk, blikk-kontakt m.m
- Bevisst kroppsspråk med positiv emosjonell intoning.
- Vise at du trives sammen med.
- Vise positive følelser overfor.
- Små anerkjennende kommentarer («Fint du er på plass-kjekt å se deg o.s.v.)
- Blanke ark, begynne på nytt.
- Bruke litt tid på elevene i friminuttene (særlig i starten)

Sosial kapital -Selvverdsbekreftelser : Elever

- Sensitiv : «Ser» når og hvem som trenger noe ekstra, ekstra dose omsorg.
- Bruk av gyldne øyeblikk til å snakke om viktige ting
- Huske og bruke navn.
- Se etter kvaliteter og bekrefte og konkretisere det du ser er bra.
- Konkret ros (vær varsom?????)
- Tydelige og positive forventninger
- Måten du henvender deg til elevene i det daglige i klassen og utenfor når dere treffes.
- Bruk av positiv humor
- Huske ting de har fortalt deg og etterspør.
- Kunne be om unnskyldning hvis du har gjort feil overfor eleven.

- Ekstra dose engasjement for elevens interesser. (hobbier, fotball lag etc.)
- Positiv interesse (kommentere forandringer –klær/hår etc.
- Positiv omtale (få bekreftelser via andre)
- Positiv omsnakking (snakke positivt om eleven til andre elever eller andre voksne mens eleven hører på)
- Ekstra omtanke (når eleven trenger litt ekstra/støtte/har vondt et sted eller trenger noe mestringsoppgaver)
- Bidrag : At vi/jeg har bruk for deg/dine kvaliteter.
- Omtaler (så sant det er rimelig og mulig) elevens foreldre og familie så positivt som mulig.

Ekstra omtanke

Vise litt ekstra
interesse for
elevens
livsverden

By litt på
deg selv

Omsorg

Anne Grete Danielsen : “Perceived psychosocial support, students’ self-reported academic initiative and perceived life satisfaction” , Universitetet i Bergen.

forståelse

rettferdighet

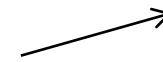
4 sentrale
dimensjo
ner

vennlighet

Elever som opplever kvalitet i sin relasjon til lærer på disse 4 områdene skårer også høyt på trivsel i klassen. Sammenheng mellom lærerstøtte og motivasjon.

3 viktige forhold ved relasjonskompetanse hos lærer

Ferdigheter i positiv feedback til elever.

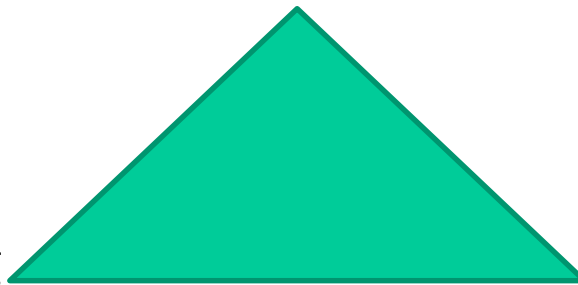

Bygger selvbilde

Oppmuntring

Bygger selvbilde

Anerkjennelse av eleven (e)

Bygger selvverd og selvfølelse

Viktige momenter for å skape gode relasjoner til de som trenger det mest

Pianta,Stuhlmann og Hamre 2002

- Å være sensitiv overfor elevens signaler og atferd.
- Å gi tilpasset respons.
- Å formidle aksept og varme.
- Å gi støtte ved behov.
- Å ha kontroll over egen atferd og egne reaksjoner.
- Å utøve struktur og grenser tilpasset atferd og behov.

Positive relasjoner mellom lærer og elev

Skolelederen nr 8/09 side 6-7
Terje Ogden : "Læringsledelse og sosial kompetanse"

- Behandle elevene realt og rettferdig.
- Respekt og tillit er viktigere enn popularitet.
- Signalisere tilgjengelig, vennlighet og hjelpsomhet til alle elevene.
- Lytte til elevene og vite hva de er opptatt av.
- Sikre seg at de blir kjent med alle elevene.
- Vite hva elevene er interessert i.
- Unngå eksponering av elevers svake punkter.
- Ha korte små samtaler med noen elever hver dag.
- Klargjøre forhold mellom kollektive og individuelle hensyn når noen elever krever mer oppmerksomhet og fokus enn andre.
- Ikke bli sint, men kunne prate ned elever med rolig stemme.

Anerkjennelse ref. Innstikk, Spes. ped 0213 side 20-21 Vigdis Hegg)

Kjerneområder :

1. Anerkjennelse : Se meg og lik meg.
2. Ha en undrende holdning og tilnærming til meg.
3. Lik meg for den jeg er, ikke bare for det jeg gjør.
4. Vis meg omsorg, bry deg om meg.
5. Vær entusiastisk, vis at jeg betyr noe for deg.
6. Vær tålmodig med meg.
7. Snakk med meg.
8. Stol på meg.
9. Hold fokus på gyldne øyeblikk.
10. Vær interessert i hele livet mitt.

Elevvurderinger av "den gode lærer" basert på flinke og svake elever.

Flinke elever

1. Dyktig, flink til å undervise
2. Til å stole på
3. Ha humoristisk sans
4. Skape god stemning i klassen
5. Ha stor kunnskap
6. Gjøre lærestoffet forståelig
7. Variere undervisningsform
8. Være sosial i sin omgangsform

Svake elever

1. Skape god stemning
2. Evne til innlevelse
3. Ha humoristisk sans
4. Variert undervisning
5. Være god til å undervise
6. Kunne tilgi
7. Være til å stole på
8. Flink til å lytte
9. Dyktig i sitt fag
10. Være flink til å organisere